ומשלם ליה דמי כיסי: **מתני׳** המפקיד מעות אצל שולחני אם צרורין לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן, מותרין, ישתמש בהן, לפיכך אם אבדו חייב באחריותן, אצל בעל הבית בין צרורין ובין מותרין לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריותן; *חנוני כבעל הבית דברי ר"מ ר' יהודה אומר חנוני כשולחני: **גמ׳** משום דצרורין לא ישתמש בהן? אמר רב אסי אמר רב יהודה בצרורין וחתומין שנו רב מרי אמר בקשר משונה איבא דאמרי בעי רב מרי קשר משונה מאי? תיקו: מותרין ישתמש בהן, כו׳: אמר רב הונא ואפילו נאנסו והא "אבדו" קתני? כדרבה *דאמר רבה "נגנבו" בלסטים מזויין "אבדו" שטבעה ספינתו בים ורב נחמן אמר נאנסו לא, אמר ליה רבא לר"נ לדידך דאמרת נאנסו לא אלמא לא הוי שואל עלייהו, אי שואל לא הוי שומר שכר נמי לא הוי? א"ל בהא מודינא לך (א) דהואיל ונהנה מהנה בההוא הנאה דאי מיתרמי ליה זבינא דאית בה רווחא זבן בהו הוי עלייהו שומר שכר, איתיביה רב נחמן לרב הונא *המפקיד מעות אצל שולחני אם צרורין לא ישתמש בהן לפיכך אם הוציא לא מעל הגזבר ואם מותרין ישתמש בהן לפיכך אם הוציא מעל הגזבר ואי אמרת אפילו נאנסו מאי איריא הוציא, אפילו לא הוציא נמי? אמר ליה הוא הדין אע"ג דלא הוציא ואיידי דתנא רישא "הוציא" תנא סיפא נמי "הוציא": **מתני׳** השולח יד בפקדון בית שמאי אומרים ילקה בחסר וביתר ובית הלל אומרים כשעת הוצאה ר"ע אומר כשעת התביעה: **גמ׳** *אמר רבה האי מאן דגזל חביתא דחמרא מחבריה: מעיקרא שויא זוזא, השתא שויא ארבעה, תברה או שתיה משלם ארבעה, איתבר ממילא משלם זוזא, מאי טעמא? כיון דאי איתה הדרא למרה בעינא היא שעתא דקא שתי ליה או דקא תבר לה קא גזל מיניה ותנן *כל הגזלנין משלמין כשעת הגזילה איתבר ממילא משלם זוזא, מ"ט השתא לא עביד לה ולא מידי אמאי קא מחייבת ליה אההיא שעתא דגזלה ההיא שעתא זוזא הוא דשויא, תנן בית הלל אומרים כשעת הוצאה מאי כשעת הוצאה אילימא כשעת הוצאה מן העולם ובמאי אי בחסר מי איכא למ"ד והא תנן כל הגזלנין משלמין כשעת הגזילה ואי ביתר היינו ב"ש

אלא

ומשלם לו דמי כיסי · דמי כשות של קולים לפי מה שהשביח: **גמ׳** משום דצרורין לא ישתמש בהן · בתמיה ומה גילוי דעת יש כאן שאין חפץ שישתמש בהם מאחר שאם הן מותרין קאמרת ישתמש בהן דהמפקיד אצלו יודע שהוא צריך תדיר למעות, צרורין נמי ישתמש דדרך כל אדם לצור מעותיו: ואפילו נאנסו · קאמר מתני׳ דחייב באחריותן ואפילו לא נשתמש בהן דמהשתא הוי שואל עלייהו: נאנסו לא · כל זמן שלא נשתמש לא הוי שואל אלא אבדו דוקא חייב כשומר שכר: ואי שואל לא הוי שומר שכר נמי לא הוי · מה שכר נטל על שמירתם אלא על שסמך עליהם להחליפן ולהשתכר אם יבא לידו אתה מחייבו ושאלה היא זו שהרי כל הנאה שלו: בההיא מודינא · אע"ג דאמינא לא הוי שואל מהשתא עד שישתמש, מודינא דשומר שכר הוי: דהואיל ונהנה מהנה · לפעלים: המפקיד מעות · גזבר שהפקיד מעות הקדש כסבור שהן שלו: לא מעל גזבר · שהרי לא ברשות הוציאן ואינו שלוחו: מותרין · דהוה ליה כנותן רשות והוה ליה שלוחו: לפיכך אם הוציא · שולחני מעל גזבר: ואי אמרת אפילו נאנסו · תנא מתני׳ דחייב שולחני באחריותן כמלוה משעה שהפקידו אצלו יצאו מרשות הקדש ובאו לרשות שולחני ונעשה כמו שלוה לו ואין הוצאה גדולה מזו מאי איריא "הוציא": איידי דתנא רישא הוציא · לאשמועינן רבותא דאפילו הוציא לא מעל תנא סיפא הוציא: **מתני׳** ילקה בחסר וביתר · אם חסרו דמיה שהוזלה בשוק ישלם דמיה כמו שהיתה שוה בשעה ששלח בה יד שהיא שעת הגזילה וכן כל הגזלנין משלמין כשעת הגזילה, וכגון שהוציאה שאינה בעין אבל אם ישנה בעין כמות שגזלה אומר לו "הרי שלך לפניך" כדאמרינן גבי מטבע ונפסל תרומה ונטמאת בפ׳ הגוזל [קמא] (ב"ק דף צו:): וביתר · אם שהיתה בידו משלח בה יד ונתייקרה ואח"כ הוציאה לוקה ביתר דמיה לשלם כשעת הוצאה: ובית הלל אומרים כו׳ · בגמרא מפרש מאי קאמרי: כשעת התביעה · כשעת שיתבעו לדין ובגמרא מפרש טעמא: **גמ׳** מעיקרא · כשגזלה: ולבסוף · כשיצתה מן העולם: תברה · בידים: או שתייה · אחר שהוקרה: דאי איתא · כאן בשעת התביעה הוה מהדרנא בעינא, דכי אמרינן "משלם כשעת הגזילה" היכא דליתא בעין אבל ישנה בעין בין שהוקרה בין שהוזלה חוזרת כמות שהיא הלכך הואיל ואם תבעה בעודה קיימת לאחר שהוקרה היתה חוזרת בעין אשתכח דההיא שעתא דקא שתי לה הוא דגזיל לה: ובמאי · אהייא פליגי בית הלל: אי בחסר · כשהוזלה דקאמרי ב"ש ילקה לשלם כדמים שהיתה בשעת הגזילה וקאמרי בית הלל כשעת הוצאה: ומי איכא למאן דאמר · היכא דליתיה בעין דכל הגזלנין לאו כשעת הגזילה משלמין:

אלא

מאי איריא הוציא כי לא הוציא נמי · כיון דהיתר תשמיש מחייב באונסין וא"ת הא דתנן לקמן בהזהב (דף מד: מח.) נתן לו מעות ולא משך ממנו פירות יכול לחזור בו ולרב הונא דאית ליה דהיתר תשמיש מחייב באונסין וכן לרב יוסף בפרק אלו מציאות (לעיל דף כט.) המוכר אסור להשתמש במעות שקבל שאם היה מותר להשתמש תקשה להו הך ברייתא (ב) דמייתי אפלוגתא דרבי יוחנן ור"ל כאן לבלן מעל דוקא בלן דלא מחסרא משיכה כדקתני סיפא הרי מרחץ לפניך הכנס ורחוץ אבל ספר לא מעל עד דמשיך ולדידהו כי נתנה לספר נמי למעול אע"ג דלא משיך כיון דספר מותר להשתמש בהן בין מיירי בספר נכרי כר׳ יוחנן בין בספר ישראל כר"ל וכמו שאסור להשתמש בהם לרב הונא ולרב יוסף ה"נ לר"ל ולר׳ יוחנן דבהא לא פליגי ולא הוה המוכר על אותם מעות כי אם שומר חנם לכ"ע וא"כ לרבי יוחנן מה הועילו במה שתקנו דאין מעות קונות דאי מעות קונות יאמר מוכר נשרפו חטיך בעליה השתא דלא קני יאמר נשרפו מעותיך בעליה ועוד דרב הונא גופיה סבר בפ׳ הזהב (לקמן דף מו:) דבר תורה מעות קונות כרבי יוחנן דאמר רב הונא מכור לי באלו קנה וי"ל דאע"ג דלא הוי על המעות כי אם שומר חנם לא מצי א"ל נשרפו מעותיך בעליה דכספים אין להם שמירה אלא בקרקע וא"ת כיון דהיכא שלא משך אסור להשתמש במעות א"כ הא דאמר (ג) פוסק עמו על הגדיש או על שער שבשוק מה נרויח בהקדמת מעות וי"ל כגון שפירש ע"מ להשתמש בהם א"כ אפילו בסתמ׳ כיון שהוא פוסק ומקדים לו מעות ודאי שנה מן הגדיש עד ימות הקיץ אדעתא דהכי נותן שישתמש בהן ועוד י"ל דלרבי יוחנן ולרב הונא דאית להו דבר תורה מעות קונות לא הפקיעו כח שיש לו למוכר במעות שיכול להשתמש בהם כיון דקונות מן התורה והוי שואל עלייהו ולא מצי א"ל נשרפו מעותיך בעליה ולא תקנו משיכה אלא כדי שלא יאמר לו נשרפו חטיך בעליה אבל לר"ל ודאי כיון דמעות אינם קונות אסור להשתמש במעות ולא הוי שואל עלייהו ולכך נתנה לספר לא מעל עד שימשוך וכן לרבי יוחנן ולרב הונא בספר נכרי לא מעל עד שימשוך דמעות בנכרי אינם קונות:

והתנן כל הגזלנים משלמין כשעת הגזילה · ואע"ג דבפ׳ הגוזל [קמא] (ב"ק דף צו:) אמרי׳ זה הכלל כל הגזלנים משלמין כשעת הגזילה לאתויי דרבי אלעאי דאמר גנב טלה ונעשה איל עגל ונעשה שור נעשה שינוי בידו וקנאה משמע דלא מיירי ביוקרא וזולא אלא בשינוי כדמיירי ברישא דמתני׳ הגוזל עצים ועשה כלים צמר ועשה בגדים היינו דוקא יתורא דזה הכלל אבל פשטא דמתניתין דמשלמין כשעת הגזילה מיירי ביוקרא וזולא והתם בהגוזל (דף קג.) נמי מייתי לענין יוקרא וזולא גבי אייקר כתנא דרב כהנא ובפרק כל שעה (פסחים דף לב.) גבי לפי דמים משלם וא"ת רב דאמר במרובה (ב"ק דף סה. ושם ד"ה גופא) קרן כעין שגנב [כפל וכו׳] ואוקמה כגון דמעיקרא שויא ד׳ ולבסוף שויא זוזא מאי קמ"ל מתני׳ היא ועוד מאי בעי התם מאי טעמא דרב ליבעי מאי טעמא דמתניתין וי"ל דרב קמ"ל דאע"ג דקרן כעין שגנב כפל לא הוי כמו קרן אלא כשעת העמדה בדין ובעינן מאי טעמא דרב דמחלק כפל מדין קרן ומשני גנבה וחיים אחייה לקרן כעין שגנב דוקא קרן ולא כפל:

לימא

רבינו חננאל

כיסי פי׳ כיסי כשותא שאינה מתוקנת שעדיין צריכא תיקון: [מתני׳] המפקיד מעות אצל שולחני אם צרורין לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אין חייב באחריותן · אוקמה ר׳ אמי בצרורין וחתומים׳ קשר משונה איבעיא ועלתה בתיקו · הלכך לא ישתמש בהן: פיסקא מותרין ישתמש בהן לפיכך אם אבדו חייב באחריותן · אמר רב הונא ואפי׳ נאנסו והאי דקתני במתני׳ אבדו כדרבא דאמר בפרק הזהב נגנבו בליסטים מזויין · אבדו שטבעה ספינתו בים · ורב נחמן אמר נאנסו לא אלא בההוא הנאה דאי מתרמי ליה זבינא דאית ליה רווחא זבין בהו הוי עלייהו שומר שכר׳ וקיימא לן כרב נחמן: המפקיד אצל בעל הבית בין צרורין בין מותרין אל ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אין חייב באחריותן חנווני כבעל הבית דברי ר׳ מאיר ר׳ יהודה אומר כשולחני וקיימא לן כר׳ יהודה · ומותיב רב נחמן לרב הונא דאמר בשולחני אפי׳ נאנסו חייב הא דתנן במסכת מעילה המפקיד מעות אצל שולחני מותרין ישתמש בהם לפיכך אם הוציא מעל הגזבר · ואי אמרת אפי׳ נאנסו חייב הני מעות הקדש כיון דמסרינהו הגיזבר לשולחני אי חייב בהו באונסין הוו להו כמלוה ואע"ג דלא אפקינהו עדיין השולחני למעול הגזבר דהא הוא אפקינהו · ופריק רב הונא הוא הדין אע"ג דאכתי לא אפקינהו מעל הגזבר ולא הוה בעי למיתנא הוציא אלא איידי דתנא רישא הוציא תנא נמי סיפא הוציא: **מתני׳** השולח יד בפיקדון ילקה בחסר וביתר תנא *) כיצד הפקיד לו משתי סאין בסלע ועמדו מארבע משלם משתי סאין בסלע · הפקיד לו מארבע ועמדו משתים נותן לו משתים · בית הלל אומרים כשעת ההוצאה פי׳ כשיעור שהיה שוה בעת ששלח בו ידו והוציאו לצרכיו · אמר רבה מאן דגזל חביתא דחמרא מחבריה מעיקרא שויא זוזא ולבסוף שויא ד׳ שתיא או תברא משלם ד׳ מאי טעמא דכל זמן דאיתא הדרא למרא בעינא בעידנא דתברא או שתיא בההיא שעתא קא גזיל ליה ותנן כל הגזלנין משלמין כשעת הגזילה וההיא שעתא ד׳ הוא דשויא · איתבר ממילא משלם זוזא מאי טעמא השתא לא גזיל אמאי קא מחייבת ליה אההיא שעתא דגזל**) זוזא הויא שויא · ואקשי׳ עליה תנן בית הלל אומרים כשעת ההוצאה מאי היא אילימא בעת ההוצאה מן העולם כלומר בעידנא דתברא או שתיא · ובחסר מי איכא מאן דאמר כלומר אם בשעת הגזילה היתה שוה ד׳ ובעת ההוצאה מן העולם שוה זוז כי האי גוונא יש מי שאמר משלם זוז · וכי חולק אדם על משנתינו דתנן כל הגזלנים משלמין כשעת הגזילה

אלא

---

*) הוא תוספתא דמכלתין פ״ג ע״ש. **) נ״ל והיא שעתא זוזא הויא שויא.

עין משפט נר מצוה

צז א ב ג ד ה מיי׳ פ״ז מהל׳ שאלה ופקדון הל׳ ו סמג עשין פח טוש״ע ח״מ סי׳ רצב סעי׳ ז:

צח ו מיי׳ פ״ז מהל׳ מעילה הל׳ ט והל׳ י:

צט ז מיי׳ פ״ג מהל׳ גזילה הל׳ א סמג עשין עא עב טוש״ע ח״מ סי׳ רצב סעי׳ ט:

ק ח מיי׳ שם הל׳ א ב ופ״א מה׳ גניבה הל׳ יד סמג שם טוש״ע ח״מ סי׳ שנד סעי׳ ג וסי׳ שסב סעי׳ י:

קא ט מיי׳ פ״ג מהל׳ גזילה הל׳ ב טוש״ע ח״מ סי׳ שסב סעי׳ ב וסעי׳ יא וסעי׳ יב וסי׳ שם סעי׳ ט:

מסורת הש״ס

קדושין נג: [מעילה כא:]

לעיל כט: לקמן מח.

תוס׳ דמעילה ספ״ב [מעילה כא: וע״ש בתוס׳]

ב״ק סה.

[גי׳ הרי״ף רבא ועיין תוס׳ ע״ב ד״ה אלא]

[ב״ק צג: צו: קג. פסחים לב:]

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ דהואיל ונהנה מהנה · נ״ב ע״ל דף פא ע״א: (ב) תוס׳ ד״ה מאי וכו׳ דמייתי אפלוגתא. נ״ב דף מח: (ג) בא״ד פוסק עמו על הגדיש׳ נ״ב לקמן דף עב ע״ב: רש״ל

נושא/מבנה

מעות צרורין/מותרין שהופקדו אצל:

- שלחני
- בעל הבית
- חנווני

נושא

הסבר הא דקתני מעות צרורין אצל שלחני לא ישתמש בהן - איך קשירת המעות מראה שאסור לו להשתמש בהן

נושא/מבנה

מח׳ ר׳ הונא ור״נ בדין מעות מותרין שהופקדו אצל שלחני ונאנסו ממנו לפני שהשתמש בהן -
לר׳ הונא - חייב כשואל
לר׳ נחמן - פטור כש״ש

נושא

גזל חבית יין
מעיקרו שוה זוז
והשתא שוה ד׳

מבנה

"אי לאו" [illegible]
הסבר לב׳ הנקודות [illegible]

מבנה

[illegible] לבאר
פירוש הא דקתני
בזמן שולח יד
בפקדון
"ב״ש אומרים כשעת הוצאה"

תורה אור

אלא פשיטא כשעת הוצאה מבית בעלים, לימא רבה דאמר כבית שמאי · אמר לך רבה ביתר כולי עלמא לא פליגי כי פליגי בחסר ב"ש סברי שליחות יד אינה צריכה חסרון וכי חסר ברשותא דידיה חסר וב"ה סברי שליחות יד צריכה חסרון וכי חסר ברשותא דמריה חסר, אלא הא דאמר רבא *שליחות יד אינה צריכה חסרון לימא רבא דאמר כב"ש? אלא הכא במאי עסקינן *כגון שטלטלה להביא עליה גוזלות ובשואל שלא מדעת קא מיפלגי: ב"ש סברי *שואל שלא מדעת=גזלן הוי-וכי חסר ברשותא דידיה חסר וב"ה סברי שואל שלא מדעת=שואל הוי וכי חסר ברשותא דמרה חסר אלא הא *דאמר רבא שואל שלא מדעת לרבנן גזלן הוי לימא רבא דאמר כב"ש? אלא הכא בשבח של גזילה קמיפלגי ב"ש סברי שבח גזילה דנגזל הוי ובית הלל סברי שבח גזילה דגזלן הוי ובפלוגתא דהני תנאי דתניא *הגוזל את הרחל גזזה וילדה משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה דברי ר"מ ר' יהודה אומר גזילה חוזרת בעיניה דיקא נמי דקתני ב"ש אומרים ילקה בחסר וביתר, וב"ה אומרים כשעת הוצאה ש"מ : ר"ע אומר כשעת התביעה : אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' עקיבא ומודה ר"ע במקום שיש עדים מ"ט דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו (ויקרא ה) וכיון דאיכא עדים, מההוא שעתא הוא דאיחייב ליה אשמה, א"ל ר' אושעיא לרב יהודה: ר', אתה אומר כן-הכי א"ר אסי אמר ר' יוחנן חלוק היה ר"ע אפי' במקום שיש עדים מ"ט דאמר קרא לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו ובי דינא הוא דקא מחייבי ליה אשמה, א"ל ר' זירא לר' אבא בר פפא כי אזלת להתם אקיף אסולמא דצור ועול לגביה דר' יעקב בר אידי ובעי מיניה אי שמיעא ליה לר' יוחנן הלכה כר"ע או אין הלכה כר"ע? א"ל הכי אמר ר' יוחנן: הלכה כרבי עקיבא לעולם, מאי לעולם? אמר רב אשי שלא תאמר הני מילי היכא דליכא עדים אבל היכא דאיכא עדים לא ואי נמי דאהדרה לדוכתה ואיתברא-לאפוקי מדרבי ישמעאל דאמר *לא בעינן דעת בעלים, קא משמע לן דבעינן דעת בעלים ורבא אמר הלכה כבית הלל :

מתני' החושב לשלוח יד בפקדון בית שמאי אומרים חייב ובית הלל אומרים אינו חייב עד שישלח בו יד שנאמר אם לא שלח ידו במלאכת רעהו (שמות כב). הטה את החבית ונטל הימנה רביעית ונשברה אינו משלם אלא רביעית, הגביהה ונטל הימנה רביעית ונשברה משלם דמי כולה :

גמ'

אלא פשיטא כשעת הוצאה מבית בעלים · כשעת הגזילה וביתר פליגי דקאמרי ב"ש אם הוקרה ילקה לשלם כשעת הוצאה מן העולם ובית הלל אמרי כשעת הוצאה מבית הבעלים : כי פליגי בחסר · וקאמרי ב"ה כשעת הוצאה מן העולם ודקא קשיא לך כל הגזלנין משלמים כשעת הגזילה הי בגזילה ממש דגזלה מעיקרא ה"נ אבל הכא דבהיתרא אתא לידי' ומשום שליחות יד קמחייבת ליה בהא פליגי : ב"ש סברי שליחות יד אינה צריכה חסרון · ומשלח בה יד אע"פ שלא חסרה הויא גזילה וקמה ברשותיה וכשהוזלה ברשותו הוזלה ואם היתה בעין אומר לו "הרי שלך לפניך" עכשיו שהוליאה משלם כשעת שליחות יד : אלא הא דאמר רבא · לעיל במשנתין (דף מג:) : שליחות יד אינה צריכה חסרון · דקאמר "שלא תאמר שליחות יד כו': הא דאמר רבא · בהמוכר את הספינה (ב"ב דף פח·) : שואל שלא מדעת לרבנן גזלן הוא · גבי שולח את בנו אצל חנוני דפליגי רבנן ור' יהודה ואוקי רבא פלוגתייהו בשואל שלא מדעת ואמר דלרבנן גזלן הוי ומדאוקי רבא לרבנן בהכי סבירא ליה לדידיה גזלן הוי והדר לאוקמי מילתיה כרבנן דהלכתא כרבים: לימא כב"ש · אמרה: אלא הכא בשבח גזילה פליגי · והאי "חסר ויתר" דמתני' לאו ביוקרא וזולא אלא במאי דחסרה דהיינו גיזות ובמאי שהותירה כגון אם נתעברה אצלו דב"ש סברי הכל ישלם כר"מ דברייתא וב"ה כרבי יהוד' כשעת הוצאה מבית הבעלים : דיקא נמי · דבגיזות וולדות פליגי דקתני לשון "חסר ויתר" ולא קתני לשון "זול ויוקר" : ומודה ר"ע במקום שיש עדי' · כמה היתה שוה ביום שגזלה וראו שגזלה הימנו דמשלם כשעת הגזילה: מאי טעמא דרבי עקיבא · דאמר כשעת התביעה : דאמר קרא ביום אשמתו · בדמים של אותו יום שהוא מתחייב לו והיכא דתבעו והודה ,דעל פיו הוא מתחייב "העמדתו בדין והודאתו' הוא יום אשמתו אבל אם יש עדים משעה שראוהו שגזלה הוא אשם לו : לנהסי· לארץ ישראל: אקיף · הרבה את הדרך וסבב דרך ארוכה על דבר זה ללכת דרך מעלת של הר צור מקום שר' יעקב שם ובעי מיניה מה שמע מר' יוחנן רבו על כך ; כל מהלך דרך ארוכה במקום שיש קצרה ="מקיף" הוא : אי נמי בהדרה לדוכתה · להכי אשמועינן "לעולם" נומר שאם החזירה למקומה לאחר ששלח בה יד ונשברה באונס אף בזו הלכה כר"ע דאמר לעיל "גבי גנב טלה מן העדר צריך דעת בעלי' : ורבא אמר הלכה כב"ה · כשעת גזילה ואנן כרבא עבדינן דהוה ליה בתרא : מתני' החושב לשלוח יד · (א) אמר בפני עדים "אטול פקדונו של פלוני לעצמי": חייב · באונסים מהיום והלאה אם נאנס חייב באחריות : הטה את החבית · מלאה באנפי נפשה היא : ונשברה · לאחר זמן : אינו משלם אלא רביעית · דשליחות יד אינו מתחייב באונסין עד שימשוך או יגביה דהוי קנייה : הגביהה ונטל · דהוי קנייה בהגבהתה וחסרון מנטילת רביעית חייב באונסיה : גמ'

לימא רבה דאמר כב"ש · וא"ת לוקי פלוגתייהו באתבר ממילא ורבה כב"ה וי"ל דא"כ לא הוו פליגי בית שמאי : **בית** שמאי סברי שליחות יד אינה צריכה חסרון · וא"ת א"כ תרי בבי הך דהכא וסיפא דהחושב לשלוח יד למה לי וי"ל דסיפא אשמועי' דלב"ש אפילו דבור בלא משיכה חייב והך דהכא אשמועינן דלב"ה צריכה חסרון : **אלא** הא דאמר רבא שואל שלא מדעת גזלן הוי · אומר ר"ת דגרסינן בכל הני רבא דהך דשואל ע"כ רבא הוי דקאמר בתר רבה ורב יוסף בהמוכר הספינה (ב"ב דף פח·) ומדהאי רבא כולהו נמי רבא דאי לאו הכי לא פריך מידי דמצי לאוקומה פלוגתיה כחד מהנך פלוגתי' דלעיל : **משלם** אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה דברי ר"מ רבי יהודה אומר גזלה חוזרת בעיניה · וא"ת הא דתנן בפרק הגוזל קמא (ב"ק דף ק:) הנותן למר לצבוע לצבוע לו אדום וצבעו שחור אם השבח יתר על הוצאה נותן לו הוצאה ואם הוצאה יתירה על השבח נותן לו השבח דברי רבי יהודה ר"מ אומר אין נותן לו אלא דמי צמרו בלבד אלמא כברתס הפוכות ותירץ ר"ת דהכא גבי גזילה סבר ר"מ שינוי אינו קונה משום דקנסא קנים במזיד אבל בצובע לו אדום דשוגג לא קנים והכי איתא בהגוזל ור' יהודה דסבר הכא דשינוי קונה היינו משום דמתכוין לקנות בשינוי אבל צבעו שחור אין מתכוין לקנותו בכך : **ר"ע** אומר כשעת התביעה · תימה מאי קסבר אי קסבר שינוי קונה למה ישלם השבח כשעת התביעה הלא בשעת גזיזה קנאה ואם הגדילה רחל או הגזיזה ונתייקרה לא ישלם אלא כמו ששוה רחל בשעת גזיזה ואי קסבר שינוי אינו קונה א"כ כשגזזה אחר התביעה נמי יהא הכל לנגזל דבמאי קנה ועוד דקאמר ומודה ר"ע במקום שיש עדים בשעת שליחות יד שישלם כאותה שעה במאי קנה והלא אכתי אפילו שינוי ליכא וגם כי יגזזנה שינוי לא יקנה ועוד למאן מודה הלא בין לב"ש בין לב"ה לא קנאה בשעת שליחות יד עד שעת שינוי ועוד דשמואל ור' יוחנן פסקו כר"ע במשנתין ובהגוזל קמא (ב"ק דף לז:) אית להו דשינוי קונה לכך נראה לב"ש דאמרי ילקה בחסר ויתר מיירי אף ביוקרא וזולא דאם הוקרה משלם כשעת הוצאה מן העולם ואם הוזלה משלם כשעת הגזלה וב"ה לא פליגי נמי בהא והיינו כרבה אלא ב"ש מיירי נמי בשינוי כדקאמר דיקא נמי מדלא קתני בזול וביוקר ובהא פליגי ב"ה דשינוי קונה ור"ע פליג אזול ויוקר דאמר משלם כשעת התביעה בין הזול ובין הוקר : **החושב** לשלוח יד · הך מחשבה הוי דבור כדיליף מעל כל דבר "וכן מחשבת פגול נמי הוי בדבור ולא בלב כדמוכח בפרק ב' דזבחים (דף ל·) ובפ"ק דמנחות (דף ג:) ובפרק תמיד נשחט (פסחים דף סג·) ובפרק הנזקין (גיטין דף נד:) ובמקומות אחרים פירשתי*) :

הדרן עלך המפקיד

עין משפט נר מצוה

קב א מיי' פ"ג מהל' גזילה ואבידה הל' טו סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' שנד סעי' ה :

קג ב מיי' שם פ"ב הל' ב ועיין בהשגות ובמ"מ סמג עשין שם טוש"ע ח"מ סי' שסב סעי' ב ג :

קד ג מיי' שם טוש"ע שם סעי' ז :

קה ד מיי' פ"ג שם הל' יא סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רצב סעי' ד :

קו ה ו מיי' שם הל' יב ועיין בהשגות ובמ"מ טוש"ע שם סעי' ג :

רבינו חננאל

אלא פשיטא טעמא דבית הלל כשעת הוצאה מבית בעלים ד"א והיא שעת הגזילה זיתה שוה באותה שעה זוז ובשעה ששתאה שוה ד' בזה חלקו בית הלל ובית שמאי ב"ש סברי ד' משלם כי השתא וב"ה סברי [דמשלם] כשעת הגזילה והוא זוזא לימא רבה דאמר משלם [ד'] כב"ש דהא בית הלל זוזא חדא קאמרי · ופריק רבה ביותר כלום' אם עת ששתאה היתה שוה יותר ממה שהיתה שוה בשעת גזילתה דברי הכל ד' כי השתא משלם כטעמא דידי שפירשנו למעלה , כי פליגי בחסר כגון שהיתה שוה עת ששלח ידו בפקדון של חבירו ד' ועכשיו שוה זוז ב"ש סברי שליחות יד אינה צריכא חסרון ומשעה דשלח בה יד איחייב בה · וב"ה סברי שליחות יד צריכא חסרון וכ"ז [דלא] חסרה ברשותיה דמריה קאי ובעידנא דתברה או שתיא וחיסרה בההיא שעתא מיחייב עלה וההיא שעתא זוזא הוא דשויא · ואלא רבה דאמר שליחות יד אינה צריכא חסרון כב"ש וכו' · ואוקימנא למתני' חלוקת ב"ש וב"ה בשבח גזילה ב"ש סברי דנגזל הוי וב"ה סברי דגזלן הוי וכי הני תנאי דתניא הגוזל רחל גזזה וילדה משלם אותה ואת גיזותיה וולדותיה דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר גזלה חוזרת בעיניה' ר' מאיר כב"ש ר' יהודה כב"ה וקימא לן כר' יהודה דבית הלל קיימי כותיה · וקיימא לןהא דאוקימנא אליבא דב"ה שבח גזילה דגזלן הוא בשבח שהשביחה בגופה אבל שבח שהשביחה בדמים דנגזל הוי כדרבה דאמר ביתר כולי עלמא לא פליגי דודאי לנגזל הוי כי פליגי בחסר · וקיימא לן. כרבא וכן הלכה · ר' עקיבא אומר כשעת התביעה · ואע"ג דאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' עקיבא · ובתלמוד ארץ ישראל פסקו כר' עקיבא אנן לא סמכינן אלא בהא דאמר רבא דהוא בתרא ופסק הלכה כב"ה וכיון דסלקא שמעתא הכי ש"מ דשבח גזילה דגזלן הוי ומדחזינן רבה דפריק שליחות יד אינה צריכא חסרון ושואל שלא מדעת גזלן הוי ש"מ דהלכתא אינון · *) פי' כיון דאיכא עדים מההיא שעתא דגזל נתחייב לשלם אבל אם אין עדים אין חייב לשלם אלא בעת תביעתו בב"ד והל' המפקיד אצל חבירו בעדים ואפי' בשטר אין צריך להחזיר לו בעדים אלא כי אמר החזרתיו לך נאמן וכן אם אמר נאנסו נאמן ובתרויהו אינו חייב אלא שבועה שנאנסו או החזרתים לך : מתני' החושב לשלוח יד בפקדון בית שמאי מחייבין ובית הלל אומרים אינו חייב עד שישלח בו יד כו' שנאמר אם לא שלח ידו במלאכת רעהו מלמד שאינו חייב עד שישלח ידו בו

אין

מסורת הש"ס

לעיל מא:

[לעיל מא·]

[שם]

ב"ב פח·

ב"ק לה· ע"ש

[לעיל מ:]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה החושב לשלוח יד אמר כו' וכו' וכקדושין סוף דף מב פרש"י דלאו דוקא אמר אלא חשב :

גליון הש"ס

תוס' ד"ה החושב וכו' הך מחשבה· עיין בהרא"ש ריש הלכות ס"ת ·

---

*) [וע"ע תוספות פסחים סג· ד"ה ר' מאיר ותוס' זבחים ד: ד"ה מחשבה ותוס' בכורות לח· ד"ה במחשבה ותוס' חולין לט· ד"ה אלא זביחה]

*) נראה דחסר כאן וצ"ל ומודה ר"ע במקום שיש עדים פי' כיון דליכא עדים וכו'.

מבנה

□ לימא רבה דאמר כב"ש

◇ בגזות של רבה להסביר מח' ב"ש וב"ה במש'

"אלא הא" - קושיות לפי ההסבר שניתן ע"י שרבה/רבא אמרו כב"ש

נושא

שיטת ר"ע: השולח יד בפקדון משלם כשעת התביעה

נושא

החושב לשלוח יד בפקדון מח' ב"ש וב"ה

* סבר האומרים בחסר שלח בה יד הוזלה חסרון

* מא: הגזזות מואיר הוא

* עי' [illegible] לד' [illegible] אחרי שתלמד את שיטות האגות בגמ'

(ע"י תוס' כאן ד"ה החושב)

* לפי הבנת"א של המש' מ"ג ע"א ד"ה הא דתנן-

אוקימנא דפליגי בגזה גזות וולדות שהרי רבה לאמר שולח בה יד ונעשה עליה גזלן. דב"ש סברי שחייב לשלם הכל לבעלים ולא קנו להו בשינוי או משום דסבירא להו שינוי אינו קונה או משום קנסא ומאי בחסר וביתר

בין שהיתה טעונה ומעוברת כששלח בה יד וחסרה אצלו שנגזזה וילדה אצלו ובין שהיתה ריקנית ונטענה ונתעברה ברשותו דאיכא יתר ובית הלל אומרים שאינו משלם אלא כמו שהיתה שוה בשעה ששלח בה יד וגזות

וולדות קני להו בשינוי בין שינוי דנגזזה וילדה בין שינוי דלידה שנטענה ונתעברה אצלו